

Valittajat:

Iisalmen Luonnon Ystävien yhdistys ry (jatkossa ILYY, Y-tunnus 0758532-0)
Huttulan osakaskunta
Kaarakkalan osakaskunta (Hernejärvi)
Sälevä ja Pohjoismäki osakaskunta
Jyrkän osakaskunta

Muut muutoksenhakijat: ilmenevät allekirjoitussivulta

Yhteystaho: Iisalmen luontomuseo, Kirkkopuistonkatu 9, 74100 IISALMI
iisalmi.luontomuseo@gmail.com, 017-818 387, 0407212618

**Valitus Vaasan hallinto-oikeudelle Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä
Nro 52/2013/1, Dnro PSAVI/12/04.08/2013**

Asia

Talvivaaran kaivoksen ympäristöluvan muuttaminen koskien jätevesien varastointia, puhdistamista ja johtamista Oulujoen ja Vuoksen vesistöihin, Kajaani ja Sotkamo

Vaatimukset

Haemme muutosta päätökseen jätevesien johtamisesta Vuoksen vesistöön.

1. Vaadimme, että Vuoksen vesistöön ei johdeta Lone-ylitevesiä (tuotantoprosessien jätevedet)
2. Vaadimme, että puhdistetut jätevedet johdetaan putkella Perämereen

Toissijaisesti vaadimme

1. Jätevesien määrä ja suunta ratkaistaan virtaaman mukaisesti. Tällöin Vuokseen tulisi noin 10 % kokonaispäästöistä.

Perustelut

Päätöksessä ei ole riittävällä tavalla huomioitu kuormitusta, joka Vuoksen vesistöön on tapahtunut ympäristöluvan vastaisina juoksujuoksina. Tätä ennen ns. normaali juoksu ja neljä kipsisakka-allasvuotoa ovat aiheuttaneet kuormitusta ja vesien pilaantumista. PSAVI:n lupapäätöksen sallima kuormitus on liian suuri vesistön sietokykyyn nähden. Vuoksen vesistö ei mataluutensa ja vähäisen virtaamansa vuoksi sovellu purkuvesistöksi.

Katsomme, että PSAVI:n päätöksen lähtökohta on, että Talvivaaran toiminta on hyväksyttävää, vaikka siitä aiheutuu ympäristönsuojelulain mukaista vesistön merkittävää pilaantumista ja vesienhoitolain vastaista vesistön tilan muuttumista hyvästä huonoksi.

PSAVI on siten asettanut yrityksen taloudellisen edun ympäristölainsäädännön edellyttämän ympäristön tilan ja naapuruussuhdelain sekä terveydensuojelulain edellyttämän ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden edelle. PSAVI:n päätöksen jäämisellä voimaan olisi merkittävä tulevia ympäristölupapäätöksiä ohjaava vaikutus ympäristö lainsäädännön soveltamisessa. Kainuun ELY-keskus ja PSAVI ovat päätöksissään hyväksyneet ympäristön pilaamisen Talvivaaran ilmoittaessa, että yrityksellä on pakottava tarve yrityksen toimintaedellytysten turvaamiseksi laskea

vesistöihin jätettä. Lupa- ja valvontaviranomainen ovat tietoisia siitä, että jätevesistä on aiheutunut ja aiheutuu vesistön merkittävää pilaantumista.

PSAVI:n päätös perustuu tilanteeseen, joka on seurausta ympäristöluvan vastaisesta toiminnasta ja useista suurista jätevesivuodoista ympäristöön. Päätöksellä on muutettu käsiteltävänä olevan ympäristö- ja vesitalousluvan lupamääräykset jätevesien osalta erillisenä päätöksenä, irrallaan pääasian käsittelystä. Katsomme, että lupamääräysten sovittaminen vallitsevaan tilanteeseen on johtanut siihen, että lupamääräyksissä annetut pitoisuus- ja kuormitusrajat ovat liian korkeita ja sekoittumisvyöhyke on asetettu liian laajaksi. Päätöksen mukaan Kivijärvi kokonaisuudessaan ja sen yläpuoliset vesistöt olisivat sekoittumisvyöhykettä, missä ympäristölaatu normien raja-arvot saisivat ylittyä. Näin ollen aluehallintoviraston päätöksellä tulisi laillistetuksi tilanne, joka voi olla seurausta ympäristörikoksesta (poliisitutkinta on vielä kesken).

Katsomme, että kaivosalueen ulkopuolella olevaa pilaantunutta vesialuetta ei tule sekoittumisvyöhykkeen laajentamista hyväksikäyttäen laillistaa. Alue on kunnostettava ja jätevesien johtaminen Vuoksen vesistöön lopetettava.

PSAVI:n päätöksessä ei ole otettu huomioon, että jätevesien erilaiset laimenemisolosuhteet Oulujoen ja Vuoksen valuma-alueilla on huomioitava. Ylä-Savon Sote kuntayhtymän ympäristölautakunta on lausunnossaan Talvivaaran ympäristö- ja vesitalousluvan muuttamisesta PSAVI:lle osoittanut, että Vuoksen suunnalla virtaama on n. 1/10 Oulujoen valuma-alueen virtaamasta. Oulujoen valuma-alueella Nuasjärvellä noin 20 km kaivosalueelta pohjoiseen virtaamaolosuhteet ovat paremmat kuin Vuoksen vesistöalueella Jännevirralla Kuopiossa peräti noin 160 km:n etäisyydellä kaivosalueesta. Vastaavasti Oulujärven luusuassa virtaamamäärä on samaa tasoa kuin Vuoksen vesistöalueella Savonlinnassa. Päätöksen mukaan luvansaajan on järjestettävä toiminta niin, että Vuoksen vesistössä Lumijokeen tai Oulujoen vesistössä Kolmisopen yläpuolelle johdetaan enintään 60 % vuoden kokonaispäästöistä. Tämän mukaan purkureitille, jonka virtaama on kymmenesosa toisen purkureitin virtaamasta ja vaikutusalue vastaavasti ulottuu huomattavan kauaksi, voitaisiin johtaa pääosa jätevesistä. Sekä ympäristövaikutusten että toiminnanharjoittajalle aiheutuvien laajojen korvausvastuiden perusteella Nilsiän reitille ei ole perusteita johtaa jätevesiä. Vuoksen vesistöalueen virkistyskäyttäjinä ja rantakiinteistön omistajana vaadimme, että jätevesiä ei johdeta Vuoksen valuma-alueelle.

Kokonaisuutena arvioiden PSAVI:n päätöksessä on otettu liian vähän huomioon annettuja lausuntoja. Viranomaisten ja muiden tahojen lausunnoissa on selkeästi osoitettu Talvivaaran jätevesien tuhoisa vaikutus mataliin latvavesistöihin. Asettamalla lupamääräysten sallimat pitoisuusrajat korkealle (esim. sulfaatti 6000 mg/l) ja määräämällä laaja sekoittumisvyöhyke kaivosalueen ulkopuolelle on Talvivaaran nykyinen vesistöjä pilaava toimintamalli ympäristöluvalla hyväksytty. Emme hyväksy Vuoksen ja Oulujoen valuma-alueiden vesistöjen muuttamista Talvivaaran jätevesialtaiksi.

Vuoksen vesistöalueen virkistyskäyttäjinä ja rantakiinteistön omistajina vaadimme, että Vaasan hallinto-oikeus muuttaa PSAVI:n päätöstä siten, että mikäli ympäristöluvan edellytykset yli päätään toteutuvat, puhdistetut jätevedet tulee johtaa putkella Perämereen. Latvavesistöjä kuormittavat joka tapauksessa kaivospiirin alueelta tulevat kontaminoituneet sade- ja suotovedet. Pilaantuneiden pohjavesien vaikutus alueen vesistöihin on selvittämättä.

PSAVI:lla ei ollut päätöstä annettaessa käytössä kaivoksen vesienhallintasuunnitelmaa. Katsomme, että päätöstä ei olisi tullut antaa ilman vesienhallintasuunnitelmaa. Vesienhallintasuunnitelmasta olisi tullut pyytää lausunnot ennen päätöksen antamista. Päätös on tehty puutteellisin tiedoin. PSAVI:n mukaan jätevesien johtamisesta Vuoksen vesistöön ei aiheudu luvan myöntämisen esteenä olevaa merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa tai erityisten luonnonolosuhteiden huononemista. Haitallisia terveysvaikutuksia ei PSAVI:n mukaan aiheudu, kun vältetään veden käyttöä saunavetenä ja juomavetenä. Aiemmin pystyimme käyttämään vettä sauna- ja juomavesinä. Jo pelkästään tämä todistaa, että on tapahtunut merkittävää ympäristön pilaantumista ja tätä myöden on aihetta pelätä, että vesi vaarantaa myös terveyden.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän terveydensuojeluviranomaiset ovat antaneet suosituksia vesistöjen vedenkäytöstä. Kaivoksen lähialueilla vedet eivät sovellu virkistyskäyttöön ja kaloja ei tule syödä. Sonkajärven alueella sauna- ja pesuvedeksi suositellaan muuta kuin järvivettä. Vesien virkistyskäyttöarvo on romahtanut. Muut päätöksessäkkin mainitut haitat Vuoksen vesistöön täyttävät ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin mukaiset luvan myöntämisen esteenä olevat kriteerit. Ympäristölupaa ei siten voida myöntää niin, että jätevesiä johdetaan Vuoksen vesistöön.

Laakajärven tila on heikentynyt ja heikkenee edelleen jätevesien juoksetusten jatkuessa. Pilaantunut alue laajenee koko ajan. Jätevesien vaikutukset ovat mitattavissa jo Kallavedessä. Sonkajärven kunnan alueella Talvivaaran jätevesien vaikutusalueella on yhteensä 630 kaavoitettua loma-asuntotonttia ja vakituista asuin kiinteistöä, joista noin 400 on rakennettuja – lukuun eivät sisälly Laakajärvellä Kainuun puolella olevat tontit eivätkä Säleväjärvellä, Lapinlahden kunnan puolella olevat kaavoitetut tontit. Kiinteistökauppa on lähes täysin pysähtynyt Talvivaaran jätevesien vaikutusalueella.

Iisalmessa ja Sonkajärvellä 1.7.2013

Allekirjoitukset

Iisalmen luonnon ystäväin yhdistys
pj Jarmo Yliluoma

taloudenhoitaja Pertti Kaarakainen

Huttulan osakaskunta
pj. Eino Hynynen

siht. Esko Oikarinen

Kaarakkalan osakaskunta (Hernejärvi)
pj Reijo Pyykkönen

vpj Jouko Taskinen

Sälevä ja Pohjoismäki osakaskunta
pj Reijo Pyykkönen

vpj Heli Tuorilainen

Jyrkän osakaskunta
pj. Jorma Eskelinen

vpj Matti Vornanen

Valtakirjan antajat

54 yksityistä allekirjoittajaa